

NAŠA ZVEZDA

LETO VIII.

V LJUBLJANI, 1. FEBRUARJA 1939

ŠTEV. 9.

za dijake

Blagoslov luči

Kudar se peljemo z vlakom skozi predor, nam postane kar tesno pri srcu, ko nas hipoma zagrne hladna tema. Pač je že vsakdo videl, kako se v takih trenutkih otroci oklenejo svoje matere, od strahu in groze. Videl sem že ljudi, ki so se tedaj nehote oklenili soojega soseda v kupéju, čeprav niso prej z njim niti govorili niti ga kaj poznali. To je tema!

Morda si že sedel kdaj v trdem večernem mraku v sobi brez luči. Same žalostne misli so te spreletavale, melanholija ti je s črnimi perutmi legala na dušo. Ko pa so prižgali luč, ti je odleglo, nehote se ti je izvilo iz duše: »Hvala Bogu!« Na novo si zaživel ob tem veselju. Tema je mrzka!

Pravijo, da se bolniki, ki ne morejo spati, silno razvesele prvega jutrnjega svita. Noč je zanje mučna in dolga, dolga. Kako si žele imeti poleg svoje postelje vso noč prižgano luč! Kako je to, si morda že sam okusil, če kdaj nisi mogel spati. Tema je moreča!

Naše zime niso brez svetlobe, toda nizko in zastrto zimsko sonce nam daje le skopo mero luči. In glej, vsa narava je pozimi kakor mrtva. Pusto, golo drevje štrli v mrzli zrak. Ptice se umaknejo v toplejše kraje, živali se zalezejo v brloge in pospe. A naj južno vreme stopi sneg in naj le za nekaj dni posije sonce — takoj poženo grmi zeleno popje, veje drevces nabreknejo, vse se prebuja in oživlja.

»Prijetnejše, lepše, vplivnejše reči ni v božjem stvarstvu kot je luč. Luč je dobra (1 Moz 1, 4), luč je sladka in ljubezniva, luč je lepota, gibanje, plodovitost vseh stvari.

Starček Simeon je o Jezusu govoril: »Videle so moje oči tvoje zveličanje (tvojega Zveličarja), ki si ga pripravil pred obličjem vseh narodov: luč v razsvetljevanje poganov.« To je bilo štirideseti dan po Gospodovem rojstvu. In tedaj je že svetila Modrim na daljnem vzhodu svetla zvezda, ki je oznanjala novorojenega Kralja, napovedanega po prerokih. Čez pičli dve leti so Modri prišli, da se poklonijo novorojenemu Kralju. Luč jih je pripeljala! Simeon — božji daljnovidec! Kako je bil božje Luči vesel! Samo da je dočakal in videl to Luč, potem je rad umrl! Kako je cenil pravo Luč! —

Za praznik šotorov so v predvorju jeruzalemskega templja postavili dva velikanska kandelabra, ki sta segala čez tempeljsko ozidje. Zvečer so ju prižgali. Razsvetljevala sta s svojo milo svetlobo ves Jeruzalem. Oglasila

se je tempeljska godba, leviti in duhovniki so zapeli in ves Jeruzalem je od prazniškega veselja zaplesal slavnostni 'ples plamenic'. Praznik luči! Vsakemu Judu se je tako praznovanje vtisnilo globoko v dušo... In čez dan spregovori tedaj — v templju, kjer so nastopali učenički — Jezus in pravi: »Jaz sem LUČ svetá. Kdor gre za menoj, ne bo hodil po temi, marveč bo imel luč življenja.« — Jezus je luč, ki razsvetljuje duše in jim daje življenje, kakor sonce, zemeljska luč, razsvetljuje zemljo in ji daje življenje... Njega je Zaharija imenoval: »Vzhajajoči z višave, da razsvelli te, ki sede v temi in smrtni senci, da naravna naše noge na pot miru.«

Cerkev nam na svečnico blagoslavlja luč. Blagoslavlja sveče, ki nam dajejo toplo, milo, naravno svetlobo. Tudi na veliko soboto blagoslavlja luč, velikonočno svečo, in z njo prižge večno luč, ki jo daje naravno, milo goreče oljčno olje. Cerkev za liturgično rabo nikdar ne blagoslavlja n. pr. električne ali podobne luči — taka luč je preveč predirna, preveč blesteča, vsiljiva, bahava, umetna in mrzla. Taka luč ni sposobna, da bi bila simbol Njega, ki je Luč sveta. Tak simbol more biti le naravna luč, ki jo daje sveča iz »čebelnega voska«, in oljna luč iz »oljčnega olja«; le ta je naravna, topla in zares živa, sveti in greje, razsvetljuje in blaži. — Taka luč je naš Gospod, poln milosti in resnice; ni le hladen oznanjevalec »načel«, temveč tudi vabi in pridobiva, išče in ljubi...

»Hodite, dokler imate luč!« nas je povabil. Pojdimo za lučjo Jezusom. O Luč sveta, sveti nam! Mnogo duš okrog nas je temnih in mrkih — zasveti jim in jih ogrej! Evropo zagrinja mrak in strah nas je — ne ugasni ji. Luč sveta! Ne zapusti nas sirot!

Na svečnico prižgemo po blagoslovu po vsej cerkvi lučke, vsak svojo svečko. Da, tudi mi moramo biti luč. Tudi učencem je bilo rečeno: »Vi ste luč svetá.« Ali smo zares luči, ki svetijo in grejejo? Ako ne ali pa, ako premalo, naj nas predrami prerok Mihej, ki si daje poguma z besedami: »Ko bom sedel v teminah, bo Gospod moja LUČ.«
Dr. Joža Pogačnik.

Iz življenja za življenje

Danes je navada, da gremo v gore brez palice. Včasih ni bilo tako. Pred 30 leti so hribolazci nosili s seboj v gore do 2 m dolge okovane palice, s katerimi so si znali posebno po strmih travnatih pobočjih spretno pomagati. S pomočjo take dolge palice je bila hoja neverjetno spešna in varna.

Na lepo, dolgo in ravno palico je bil vsak hribolazec ponosen. Zato ni čudno, da se je tudi v meni zbudila želja po taki palici. Poznal sem kovača, ki bi mi jo lepo okoval, da bi le našel leskovo grmovje, v katerem bi si jo mogel urezati! Pretaknil sem v domačem kraju poseke in ograje, kjer je rastlo gosto leščevje. Toda nobena palica mi ni bila všeč. Prenekateri se mi je zdela od daleč lepa, ravna in gladka, a ko sem prišel blizu, je bila ali preveč grčava ali pa kriva pri vrhu. Majhne palice so bile navadno prav lepe. Bile so gladke in ravne, da jih je bilo veselje pogledati. Toda od večjih in krepkejših palic je kar vsaka imela kako napako. Po dolgem iskanju šele sem našel primerno palico. Še danes jo hranim v spomin na prve gorske izlete. S seboj v gore je pa že davno več ne jemljem.

Letošnje božične počitnice sem po dolgem času spet šel skozi tiste poseke, ki so me spomnile mojega mladega iskanja. Po asociaciji mi je

preskočila misel iz mladih let v moj sedanji poklic. Ali ne iščem tudi danes ravnih in gladkih značajev med svojimi dijaki? Še več prav za prav! Grče in krivine celo ravnam ob večjem ali manjšem odporu. Z nekaterimi je prav malo truda. Ti so mi v veliko veselje. S svojim lepim uspevanjem še mene vzpodbujajo. Skoro bi rekel, da so taki kar vsi moji kongreganisti. Bog bodi zahvaljen zanje! Nekateri se bolj upirajo. Najraje bi se prepustili slučaju, da bi čas in okolica napravila iz njih, kar se jima že pač posreči. Take moram neprestano vezati ob trdne opore, da se mi ne skrivijo. Nekaj jih je pri tem pokazalo tak odpor, da so se mi prelomili. Zdaj rastejo popolnoma v drugo smer. Bog ve, kaj bo z njimi?

Za življenje koristni, porabni in plodonosni so ravni značaji. To so odkriti in plemeniti ljudje, v katerih dobrota prevladuje in jih zlo ne more upogniti. To so stebri v človeški družbi. Da jih je v vsakem poklicu, v vsakem stanu, v vsaki pisarni, v vsakem uradu vsaj nekaj, pa so opora tudi slabičem okrog sebe. Značaji, ki so nalomljeni ali celo zlomljeni v zlo, povzročajo okrog sebe mnogo gorja. Prej ali slej jih življenje samo izloči iz svoje srede. To so krivi značaji, ki jih mora v življenju prej ali pozneje vsak okušati od njihove bridke strani.

Ko pridem v prvo ali drugo šolo, najdem navadno same odkrite in ravne značaje. Dijaki so v teh razredih še majhni. Zato so tudi nastavki njihovih napak še majhni. Potem se pa vedno bolj pojavljajo nagujenja, ki hočejo značaj skriviti in upogniti. Če bi se zanje nihče ne zmenil, bi dobil kar vsak kako grdo napako, prav kakor leskove palice, ki rastejo v leščevju brez nege in brige ...

Pavel Slapar.

Svečnica

*Sveče ledene visijo od streh.
Zarja za hribom nič več ne rdi.
Dan je zatisnil dremotne oči.
Noč je polehla po snežnih potéh.*

*V témi smo. Zvezda nikjer ne brli.
V noči zgrešili do Tebe smo pot.
K Tebi zdaj kličemo: Bog in Gospod,
večno nam luč zopet v srcih prižgi!*

*Da bo gorela v vijolični mrak,
da bo gorela vse dni in noči,
dokler za vedno se ne umiri
v Tvojem kraljestvu naš trudni korak.*

Mojmir Gorjanski.

Naša pot

I.

Ko je starejša generacija študirala gimnazijo, ni bilo dijaških Marijinih kongregacij. V vsem šolskem sistemu je vladal liberalen duh, pust, prazen, brez duševne globine in širine. O pogostem sv. obhajilu ni bilo govora. Obligatne šolske spovedi, nekaj časa pred veliko nočjo tridnevne duhovne vaje, kakor so še danes, drugače je bilo dijaštvo versko in npravstveno prepuščeno samemu sebi. Če je nad študentom čuvalo materino oko in če ga je nadzirala skrbna gospodinja in če je imel dobro družbo, je življenje šlo nekako v redu. Drugače je kaj lahko prišla katastrofa za mlado, neizkušeno dušo! Šele na vseučilišču je akademik imel svojo Marijino kongregacijo in katoliško akademsko društvo. To oboje mu je dajalo pobude, moči in ognja za katoliške vzore in resnice in za katoliško lepo življenje. Tudi med delavskim in kmečkim ljudstvom so se dekliške Marijine kongregacije ustanovljale, fantovskih Marijinih družb med delavskimi in kmečkimi sloji ni bilo.

Danes je drugače. Imamo lepe, vzorne kongregacije za dijake, a tudi za kmečke fante in delavce, kar je neizmerna dobrotu božja.

Kajti danes vlada na svetu velika zmeda in zmota moralnih, pravnih, duhovnih in drugih pojmov. Če pogledamo samo na nauke in sadove komunizma, se moramo silno zresniti in Boga zahvaliti, da imamo v naši materi Cerkvi tako jasno resnico o vseh važnih problemih, ki se tičejo našega gmotnega in duhovnega življenja in dela. Kako daleč je zašel komunizem s svojim naukom golega materializma, ki pozna samo snov, ne pozna pa duše, duhovnosti in Boga, kako daleč je zašel s svojim gospodarskim naukom o odpravi vsake zasebne lastnine in naukom o diktaturi proletariata, vidimo na žalostni zgodovini Rusije in Španije v zadnjih letih. Tako daleč je zašel s svojim sovraštvom proti Bogu in krščanstvu, da je proglašal nauk o ljubezni do bližnjega za največje zlo in učil besno sovraštvo celo otrok do staršev in proglašal tatvino za prav junaško dejanje. Ko je komunizem proglasil svobodno ljubezen in vpeljal razporoko, je zrahljal sleherno moralno življenje v zakonu, družini in izven zakona in družine. Tako strašnih npravnih zablod ne pozna svetovna zgodovina niti v starem poganskem veku.

Ko je Lenin, ustanovitelj ruske boljševisistične države, videl žalostne sadove svojega dela, je na smrtni postelji priznal, da pot, katero je izbral za Rusijo, ne vodi do zaželjenega cilja in da bi Rusija bolj potrebovala nekaj frančiškanov, kakor pa da je uvedla čeko.

Na drugi strani pa se proglašajo za edino veljavno in opravičeno načelo o čisti rasi, vsemogočnosti naroda in vsemogočni državni oblasti. Edino država ima vse pravice, njej se mora vse pokoriti in podrediti vsa dejanja. Z brutalno silo gazi sleherno svobodo posameznika, organizacij in Cerkve, pa naj so te organizacije, ki jih je poklicala Cerkev v življenje, ustvarile še toliko duhovnih in gmotnih dobrin.

Življenje posameznika je v takem vzdušju žalostno. Upravičeno vzdihuje človek pod težkim pritiskom:

»Na mojem nebu ni zvezd,
v moji deželi ni cest!«

Zato blagor mladini, ki si je v zmedi današnjih dni izbrala kakor grški junak Heraklej pot kreposti in čistega življenja, pot samozataje in premagovanja pod vodstvom in varstvom Marije, ki je, brez madeža izvirnega greha spočeta, kači-satanu glavo strla.

Dr. I. Česnik.

Če se ozreš na svoje delo...

Glas zvonca po temnih hodnikih; dolgi, uravnovešeni koraki profesorjev; kupi knjižic pod pazduhami in čakajoči, vprašujoči pogledi učencev... Semester! V nižji šoli bojazen in trepetanje, tu pa tam tudi solze; v višji smeh, narejena brezskrbnost in zabavljanje... V četrti jih bližnja matura napihne, da zapojo o cvčku in korajži...

Semester! Uspeh in neuspeh! Zaključek in račun čez prvo polletje.

In ponovi se stara fraza: »Profesor je kriv...« Da, kriv mora biti nekdo! Ali se upaš priti pred zrcalo svoje vesti? Huu... bojiš se? No, poglej, kaj se nama pokaže: Tvojo matematiko je izpodkopala nestrpnost... Morda ji je še lenoba pomagala? Seveda silno dolgočasni so večeri ob številkah in funkcijah in formulah... Na promenadi je morda prijetnejše? Gramatiko: grško, francosko in nemško in latinske deponentnike si morda zabil v gol na razritem travniku... »Zjutraj se bom učil,« si obljubljal zgodovini in prirodopisu, ko pa si petelina zaspal in sonce v postelji pozdravil, je odletela tvoja učenost k vrabcem na kostanjih in literaturo ti je Karl May z »lasom« ujel...

Včasih se mi zdi, da postajamo študentje v zadnjih časih spet nekako bolj duhovni, da se odmikamo od nekake posurovelosti prednamske generacije, da si ustvarjamo vzvišenejše ideale, vendar pa še ne moremo z veseljem in pritrjevanjem zaploskati današnji srednješolski mladini. Ali morete reči, da je tega res samo šola kriva? Naj navedem primer: Na neki gimnaziji se je v sedmi šoli kopica junakov iz zadnjih klopi na vso moč borila proti neki Bordeauxovi knjigi, katero naj bi imeli za domače čtivo, samo da so potem zmagali z Lotijem, čigar »Islandske ribiče« so lahko prevajali nato brez truda s slovenskim prevodom. Koliko hrepenenje po učenosti, kaj?

Toda še nekaj bi ti rad povedal, bratec! Na uho ti rečem, veš, ker se bojim, da bi te bilo morda sram, če bi ti tole med glavnim odmorom zakričal kje na šolskem hodniku. Ali veš, zakaj pred in po pouku molimo? No, no, saj vem, da poznaš tisto latinsko reklo... Zraven te pa še spomnim na legendo o kmetu, ki je kleče prosil Boga, naj mu voz iz jarka potegne, sam pa še s prstom ni mignil... Tukaj se pravi najprej »labora« in potem šele »ora«, da bo kakor blagoslov čez delo... In še to... V teh lepih jutrih, ko se nad mestom dan razlije, ko z zaskrbljeno dušo hitiš v šolo, pozdravi, pozdravi Gospoda, in se priporoči večnemu Razumu, ko greš mimo cerkve, mimo oltarja s trepetajočo večno lučko...

M. M.

Prosimo, poravnajte zaostalo naročnino!

Ali so bili naši kulturni delavci verni

5. Valentin Vodnik (1758—1814).

Naš prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik je bil v svoji študijski dobi pod vplivom frančiškanov, bosonogih avguštincev in deloma tudi jezuitov. Po svoji veseli, živahni in dovtipno brezskrbni naravi je bil vsekakor bližji Pohlinoemu krogu kot Herbersteino-
vemu. Vendar ni nič ugovarjal, ko ga je škof l. 1784 poslal iz samostana na deželo »duše past«. Kot posvetni duhovnik je sicer še celo desetletje opravljal razne molitve, ki so mu bile v samostanu določene, pozneje je pa tudi te opustil. Jasno je torej, da se je zunaj samostanskih vrat kot »preoblečen menišč«
bolje počutil kot v redovniški kuti. Vendar pa je treba poudariti, da je ostal kot katoliški duhovnik tudi izven samostana, vedno moralno neoporečen.

Nekoliko se je svetovno nazorno pač približal francoski filozofiji, in sicer Helvetijevemu epikureizmu, ki je učil, da je za človeka na zemlji prva velika vrednota ugodje, udobnost. A to ugodje ne sme nikdar preiti v pretirani sebični egoizem, zlasti ne v takega, da bi bil v škodo in oviro splošni blaginji človeške družbe, človeškega kolektiva. Vodnika je že njegov značaj vabil v to neškodljivo epikurejstvo. Zvezano pa je bilo tudi s prosvetljenstvom.

Vodnik je izrazil slovenski prosvetljenski pesnik in pisatelj. Ne samo, da s svojim epikurejstvom ni občestvu prizadejal nobene škode, celó delal je zanj po svojih najboljših močeh. Prerod slovenskega naroda mu je bil pri njegovem kulturnem delu predvsem pred očmi. Zato je pisal Pratiko, članke v Novice, Babištvo in podobno. Posebej pa moramo naglasiti, da Vodnikovega prosvetljenega racionalizma ne smemo razumeti morda v pomenu racionalističnega deizma, ki je Boga le pripuščal in smatral za Stvarnika veseljstva, a zanikal vero, da Bog še dalje s svojo previdnostjo in neskončno vsemogočnostjo vzdržuje svet, ampak le v tem pomenu je bil Vodnik racionalist, da se je z vso dušo zavzel za prerod našega človeka in vsega naroda ter mu pisal knjige praktične in koristne vsebine.

Ko je prišel Vodnik l. 1794 pod Linhartov in Zoisov vpliv, se je v Zoisovem krožku navzel tudi humanističnih idej — a tudi teh ne v kakem poganskem pomenu ali v antropocentričnem pogledu, temveč le v človekoljubnih mislih.

Posebno poglavje pa je pri Vodniku njegovo članstvo v framasonski loži ljubljanskih »Prijeteljev rimskega kralja in Napoleona«. Policijske ovadbe na Dunaj so sicer trdno poudarjale to Vodnikovo članstvo, a vendar vnanje danes dvomimo, ker so hotele Vodnika le očrniti in mu onemogočiti delovanje v obnovljeni avstrijski oblasti po l. 1814 v naših krajih, kar se jim je tudi v resnici posrečilo. In četudi bi bil Vodnik v resnici član te prostozidarske lože, ne smemo iz tega sklepati, da je sprejel njeno uradno veroizpoved doslednega racionalističnega deizma, kar smo že zgoraj ovrgli. Kazati bi utegnilo to članstvo le na Vodnikovo jožefinsko miselnost o razmerju cerkve do države, kar se je tudi sicer večkrat pokazalo. Tako je n. pr. pisal v svojih ljubljanskih Novicah l. 1799,

ko je papež Pij VI. umrl na poti v Napoleonovo ujetništvo: »Ako je cerkev brez vidne glave, imamo vunder timčasi nevidno glavo, katera nas po svojem svetem Duhu viža... Imamo božjo besedo, katera nam po deželjski inu duhovni oblasti naprej sveti...« (Grafenauer, Izbrano delo V. Vodnika, Cvetje 5, 14). Iz teh Vodnikovih besedi sije zanimivo, papežu ne preveč prijazno mišljenje takratnih avstrijskih jožefinskih duhovnikov, ki jim je svetna oblast na Dunaju povsem nadomeščala sveto stolico, s katero brez vladarjevega dovoljenja sploh niso smeli občevati. Končno pa naj glede članstva v prostozidarski loži omenimo še to, da so bili v nji včlanjeni celo ljubljanski nadškof Brigido, zagrebški škof in ljubljanski kanoniki. Vendar je bilo tedanje prostozidarstvo v mnogočem različno od sedanjega.

Iz vsega povedanega lahko zaključimo, da je bil Vodnik svetovno nazorno zelo nesamostojen, zelo odvisen od svoje okolice, sprva od Pohlina, potem od janzenistov, nato od Zoisa, Kopitarja, francoskega medvladja 1809—1813 in končno tudi od Matevža Ravnikarja. Njegova miselnost torej ni bila stalna, ampak zelo odvisna od vplivnih mož, v katerih družbi je bil. Glede njegovega razmerja do oficijelne cerkve naj ob koncu poudarim, da je gledal na Rim z očmi takratnega modernega jožefinskega duhovnika, ki je našel nadomestilo za papeža v avstrijskem cesarju, s katerim je delal za prosveto našega ljudstva, za prerod slovenskega naroda, čeprav si je Dunaj zamislil to stvar bolj centralistično in unitaristično, povsem v smislu moderne germanizacije. Vodnik je kot katoliški slovenski duhovnik znal v prosvetljenskem delu najti mesto, ki so ga slovenski katoliški duhovniki imeli do našega ljudstva pred Vodnikom in ga imajo tudi po njem.

France Jesenovec.

Klicar na svetilniku

*Pokonci bratje, ne sklonite glav
pred silnim pišem burje in viharjev;
naš čas je lep, zahteva od mornarjev
rešitve tisočim iz spenjenih valov.*

*Hitite iz kajut, vsi jadrno na krov,
kuko se peni morje, buta ob skalovje,
v razbitih ladij zrušeno domovje —
pod njim nešteto bratov našlo je svoj grob.*

*Bo preglušilo morje stotisočernih jok?
Bo vam prašina morja zasenčila pogled?
V roke rešilni pas, v kràj, kogar je trepet,
rešujte iz valov, dokler je čas, dokler je dan!*

*Saj z vami je nekdo kot silni kapitan,
ki z dvignjeno roko mornarjem poveljuje:
da velik ni nihče, kdor v sili ne rešuje.
Poznate ga? Sij Njega raste do neba...*

*Na glavi sije krona kovana iz srebra,
v oči se vjela je polnočnih zvezd milina —
Marija vodi vas na varno pot do Sina. —
Mornarji, v rokah Nje rešitev je svetá!*

Jože Cukale.

Profesor

Profesor ima kot poklicen vzgojitelj poleg staršev z mladino največ opravka in ji zato tudi stoji najbliže. Njegov vpliv na študirajočo mladino je izredno velik, često naravnost odločilen za njeno življenjsko usmerjenost in izbiro poklica. Dijak pozna profesorja zelo dobro, marsikdaj bolje kakor profesor dijaka, kar je zlasti ob današnjih velikih zavodih in prenapoljenih razredih povsem razumljivo. Največ dijaških razgovorov se suče okrog šole in profesorjev, ki so izpostavljeni vsestranski in zelo strogi, pogosto prestrogi in celo krivični kritiki pri mladini in v javnosti. — Dijak

je pozoren na sleherno profesorjevo besedo, posebno še na tisto, ki se ne nanaša na sam pouk, marveč prikrito ali odkrito izraža njegovo mnenje glede življenjskega nazora, glede stališča do perečih sodobnih vprašanj verskega, socialnega, narodnostnega, gospodarskega in političnega značaja. Dijak budno pazi na profesorjeve misli, njegov značaj, njegovo življenje in delo; z neko poželjivo radovednostjo zasleduje njegovo zasebno življenje in delovanje izven šole in si tako ustvarja svojo sodbo o profesorju, nanjo pa tudi v veliki meri gradi svoje zaupanje in spoštovanje do profesorja. Lepe profesorjeve besede sicer mičejo, njegovi dobri nauki nagibajo, vendar pa do dna prepričuje in vleče in zato edino uspešno vzgaja le njegov živi vzgled, njegova osebnost, ki daje in ustvarja mnogo več kakor vse profesorjevo prizadevanje.

Resno misleč in trezno presojuječ dijak bo sam priznal, kako težak je profesorski poklic, morda težji in odgovornejši ko katerikoli drugi. Spoznal bo, da je treba za ta poklic izredno mnogo idealizma, posebno danes. Za malokateri inteligenčni poklic je danes v gmotnem, deloma tudi v duhovnem pogledu tako slabo poskrbljeno kakor za profesorskega, kar velja zlasti za začetek službe. In povrh je profesorjeva služba že po samih uradnih predpisih prepolna dolžnosti in odgovornosti. Še mnogo večja je dolžnost in mnogo težja odgovornost pred lastno vestjo, pred Bogom in starši, pred življenjem in bodočnostjo mladine, naroda, države. Njemu je zaupano v vzgojo najdražje, mladina, cvet in up naroda. To mladino naj vzgaja in jo pripravlja na življenje ne samo s poučevanjem, s suhoparnim podajanjem učenosti, marveč ravno toliko in še bolj z oblikovanjem njene duhovne in srčne izobrazbe. To pa je najtežje delo, prava umetnost, saj so ljudje po svoji umski, srčni in duhovni naravi tako zelo različni! Kako naj profesor sredi velikega števila učencev, ki se tolikanj razlikujejo po značaju, sposobnostih in domači vzgoji, zadene pravo mero in pravo pot, da bo nudil vsakemu učencu čim več in najboljše? Profesorju, ki resno razmišlja o teh stvareh, postaja tesno pri srcu in tiha bojazen se ga polašča. In vendar mora biti vselej in povsod na delu z vedrim razpoloženjem in živim zaupanjem v uspeh svojega dela. Odkod naj jemlje moč in zaupanje? Samo iz žive vere, da bdi nad njegovim delom in mu podeljuje blagoslov nebeški Učenik in Vzgojitelj.

Skoraj popolnost se zahteva od profesorja. In vendar smo vsi ljudje. Od profesorja se zahteva v prvi vrsti temeljito in obširno znanje. V vseh

važnejših učnih panogah bodi podkovan, v svojem predmetu pa strokovnjak. To je tako rekoč prvi pogoj njegovega vzgojnega in učnega uspeha in spoštovanja, ki ga mora uživati pri učencih. Za vse sodobne življenjske pojave naj se živo zanima in zasleduje delo in zanimanje mladine in se po možnosti tudi udeležuje njenega udejstvovanja kot voditelj in svetovalec. Profesor bodi močna, neoporečna osebnost in skušaj uresničiti v sebi vzornega človeka. V ta namen je potrebno mnogo samozatajevanja in velike potrpežljivosti ter vsakdanjega resnega, trdega oblikovanja svoje notranjosti. Kdor ni sam vzgojen in uravnovešen, ne more vzgajati in utrjevati mladih značajev. Pravi vzgojitelj in prijatelj mladine ima vsak dan mnogo prilike, da ob učencih spoznava svojo nepopolnost in presoja svoje pomanjkljivosti in da se iz dneva v dan prizadeva, svojo osebnost približati vzoru profesorja, ki mu je morda že v šolskih klopih tiho vzrastel v duši mimo vseh dobrih in slabih živih primerov v profesorskih osebah.

Komur ni do gmotnega blagostanja in mu je pogled zaverovan v neminljive, večno lepe duhovne vrednote, kdor čuti ljubezen do oblikovanja lastnega in tujega življenja v mladih dušah, ta naj si izbere profesorski poklic. Pravi profesor — in samo takih potrebuje mladina — je umski, srčni in duhovni vzgojitelj in oblikovalec mladine, njen odkritosrčni prijatelj in pomočnik ter njen resni, ljubeči svetovalec, ki mora biti njegova beseda trda in ljubezniva hkrati, njegovo ravnanje strogo, pravično in dosledno, njegov osebni vzgled živ, močan in svetel. Le tako bo vzgajal mlade rodove k resnemu življenjskemu delu, k temeljitosti v vsakem pogledu, k brez-pogojni resnicoljubnosti in poštenosti. Tako bo koval mlademu rodu srečno življenje, narodu in državi dobre delavce in voditelje, Bogu pa vdane vernike. In Bog bo z obilnim blagoslovom spremljal njegovo delo...

Dr. M. Wraber.

Bilo je na Silvestrovo...

Tako smo sklenili: nocoj na Silvestrovo ne bomo šli spat. Dočakati hočemo novo leto; toda ne v kavarni ali gostilni, pri »pognjenih mizah«, niti ne v topli sobi ob zapečku. Ven bomo šli v čisto, neomadeževano naravo, v nemo-teno tihoto zvezdne noči; tam bomo laže slišali glas, ki nam v dušah govori. Góri pojdemo na visoki vrh, kjer žalostna Mati božja kraljuje v svoji beli cerkvi. Ob njej se bomo zbrali zadnje minute starega leta in prve minute novega.

Da, prav zares, tako smo sklenili. Tudi Benjamin Janez je sklenil, da pojde z nami. »Voljo moraš imeti, pa bo šlo,« je trdil. In še Duško, ki ga je celó na božični večer spanec premagal, da ni dočakal polnočnice, je upal, da bo šlo. Budile in klicale so ga zvezde jasne noči.

Kakor iz kraljevskega gradu se svetijo v noč okna naše kongregacijske koč. Poleti smo si jo postavili z mnogim trudom in skrbjo in z veliko ljubeznijo. Zdaj smo prvič v njej na zimovanju. Vse je živo, kakor v panju. Mladci so nekam nemirni, menimo se, kako bo nocoj. Jakob pripravlja večerjo, nekateri urejujejo svoje smučke, drugi prirejajo svoje sani za nocojšnjo pot. Tam v kotu ob kmečki peči brenka nekdo na kitaro.

Povečerjali smo in odmolili svoj rožni venec. Zdaj pa še takoj v goste k bližnji družinici, ki nam peče kruh in skrbi za našo koč, ko sameva na jasi ob robu gozda.

V topli hiši smo posedli okrog jaslic in zapeli dolgo vrsto božičnih pesmi. Nazadnje ono najlepšo:

Mati je Dete v jasli djala,
postelj za Dete je postlala,
za božje Dete Jezusa...

Mi pa to Dete lepo počastimo
in vse ljudi iz srca ljubimo —
za božje Dete Jezusa.

Dobra družina nas je iznenadila in nam postregla s toplim čajem in domačim kruhom. Zahvalili smo se, voščili jim srečno novo leto in odšli v noč.

Brezoblačna, popolnoma jasna noč. Mesec je razlil svojo mehko svetlobo, da razločuješ obraze, ki se svetijo v njej. Nebo je posuto z zvezdami. Pod nogami škriplje sneg.

»Hej, Marijan, Boris, Stane, privežite si smuči! Peter, Janez, Jože: sanke! Deseta ura je že davno odbila! Za 450 m se moramo dvigniti še pred polnočjo!« Petnajst živih mladcev se požene navkreber.

»Pazite, previdni bodite na vožnji nazaj,« kliče nekdo za nami. Pa te opomine že komaj kdo sliši.

Zamislil sem se. Kaj bi rekle zdaj naše vedno zaskrbljene mamice, če bi nas videle? Četudi bi nam prej dovolile, bi se zdaj najbrž marsikatera skesala in rekla: »Ne, tu ostani, dragi moj!« Mi pa smo šli, ker smo fantje pogumni!

Pot se zdržema dviga. Na prvem ovinku smo že,

zdaj pa v lahkem loku okrog pobočja, više in više. Smreke so težko obložene s snegom, vse so vase zamišljene, čudovite v svetli lepoti.

Pogled se širi. Pod nami se razgrinja dolina, na obzorju se dvigajo vedno novi in novi vrhovi, dokler ne zablesti cel venec Kamniških in Julijskih gora pred nami. Ostrega mraza ne čutimo; kaj še, meni lije pot s čela.

Pred menoj kobaca naš Benjamin. »Janez, daj sanke zdaj meni!«

»Saj jih prav lahko sam vlečem!« Skoraj se moram stepsti z njim, preden jih dobim.

»Ho-iii-hooo!« si kličemo. Prvi so že daleč, zadnji prav blizu.

Že smo blizu kmetije — edine na našem potu; v teku let nam je postala tod druga domačija in lepi spomini nas vežejo nanjo. Gostoljubno se nam odpro vrata in kmalu je vsa družina pokonci.

Zane in Jule delita kruh in maslo, in še nekaj za »priboljšek«. Le-tega Jule tako dobro deli, da zanj nič ne ostane.

Krepčamo pa se kar tako, kot Izraelci pred odhodom iz Egipta: večina stoji.

Pogledam na uro: pol dvanajstih že proč.

»Fantje, na pot, da dospem še v pravi čas! Le kdor ima smuči, lahko še počaka na lipovec, ki se kuha.«

Ostali moramo odslej gaziti sneg v celo. Težko gre. Peter koraca prvi, čez čas ga zamenja Janez.

Vse zvezde nas gledajo z neba in si pomežikujejo, češ: »Bomo videle, kaj bo, če bo šlo!«

»Janezek,« kliče nekdo, »gre?«

»Nič Janezek, jaz sem Janez,« odgovarja Benjamin; »hoteti moraš, pa bo šlo!«

Prav blizu cerkvice smo že. Mene skrbi: bodo prišli ali ne oni s smučmi pravočasno za nami? — Pa glej jih, so že tu! Njih čaj je bil bolj tako, tako.

Vsi smo zbrani in veter nas brije. Velikanski ključ zarožlja v vratih in vsi se vsujemo v cerkev. Električne svetiljke iščejo oltar in žalostno Mater božjo v njem.

Tebe Boga hvalimo...

Tebe Gospoda poveličujemo...

Polna so nebesa in zemlja veličastva Tvoje slave...

Ti, Kristus, Kralj veličastva...

Ti se nisi branil učlovečenja... da si odrešil človeka.

Blagoslovi, Svojo lastnino...

Sledila je kratka beseda: Posvetimo Bogu, Stvarniku in Gospodu vseh stvari in vseh časov, zadnje trenutke starega in prve novega leta!

V cerkvi je tema, samo oltar je ves v luč ovit, oltar, naše središče... Nobenega glasu ne slišiš, popolna tišina. Sredi te tišine odbije ura polnoč. Naše misli, naše duše so pri Bogu...

Molimo na glas: Očenaš in Zdravamarijo za srečno novo leto, da bi vse božje bilo, kot so te prve minute... In še enkrat Očenaš in Zdravamarijo za vse tiste, katerim želimo blagoslovljeno in srečno novo leto...

Blagoslov Boga vsemogočnega...

Pótlej smo zapeli svojo pesem, kakor jo zapojemo samo na Vrhu pri Žalostni Materi božji:

Zmagala si, Devica slavna,
zmagala kačo pekla.
vekomaj bo gospodovala,
borcev kraljevih Gospa.

Vodi zdaj, Močna, čete svoje,
vodi do novih jih zmag!...

Pred cerkvijo smo si voščili srečno novo leto. Ah, bilo nam je tako, kot Gospodovim učencem na gori Tabor.

Še kratek opomin: »Pazite, previdni bodite, in angeli naj vas varujejo! — Glejte, da se ne spozabite in da ostanete tešči, da boste mogli jutri k obhajilu!«

»Ne jutri, danes, gospod pater!«

Zavriskal je prvi, drugi za njim, švignile so smuči. Plamenice in svetilke so že daleč, ko drobne lučke.

Ne zdrseli, splavali smo skozi mesečino v dolino.

V dobri pol uri smo že pri svoji koči.

»Vsi živi, zdravi in celi?«

»Vsi!«

»Deo gratias!«

Ven. M. Vrtovec S. J.

Da bomo značajni, vzgojimo si voljo

Umetnik, naj bo že kipar ali slikar ali glasbenik, večkrat pred svojim začetim delom postoji, da se prepriča, kaj je napravil: ali ustreza začetni umotvor njegovi zamisli, ali bo delal naprej, ali bo moral začeti iznova.

Slavni slikar in kipar Michelangelo je klesal iz kamna Mozesa. Tisočkrat in tisočkrat je že udaril po dletu; drobci letijo na desno in levo, že se počasi prikazuje iz belega marmorja velik Mozes, ki ves prevzet od svete jeze nad grešnimi Izraelci hoče vreči tabli božjih zapovedi ob tla. To bo umotvor! praviš in se čudiš. Zdaj preneha umetnik in gre za nekaj korakov pred nedovršeni kip. Gleda, motri — čelo se mu zgubanči, obrvi namrščijo. Podoba, ki ga gleda iz kamna, ni taka in nikoli ne bo taka, kakor si jo je zamislil. Jezen vzame umetnik kladivo in dleto, udari s silo Mozesa preko kolena — kip je uničen. Umetnik bo vzel novo snov, nov kamen in bo klesal in delal in gledal in motril in se potil, da napravi Mozesa, kakršnega si je zamislil. Se bo znojno čelo, še bo žuljava roka, še bo trudna duša, da bo le Mozes kakor živ.

Mi vsi smo umetniki. Neskončno modri Bog nam je dal dušo in nam ukazal, naj iz te bogopodobne duše izklešemo umotvor, da bo vreden biti na častnem mestu med angeli in svetniki prav poleg Kristusa. »Bodite popolni kakor je vaš Oče v nebesih popoln!« nam je zaklical Kristus in nam pokazal vzor — Očeta —, kateremu naj se v svetosti približujemo.

Večkrat smo že postali pred kipom lastne duše, vselej, kadar smo si dobro izpraševali vest in si rekli: Boljši bomo, drugačni bomo. Prav je, da se večkrat ustavimo pred podobo svoje duše in se vprašamo: Ali je po božji zamisli?

In dleto za klesanje svoje podobe? Močna volja. Če pogledamo zgodbe velikih mož, kaj jih je naredilo velike? Poleg milosti božje še volja. Volja je naredila iz grešnikov svetnike, iz omahljivcev mučenike. Volja je tista moč, brez katere ni značaja in ni svetosti in je tudi biti ne more. Kot kipar pa mi ne moremo delati poskusov na kipih naših duš. Samo po eno imamo. Iz te moramo izklesati umotvor, to dušo moramo zveličati. Če umetniku spodleti, lahko vzame kipar drug kamen, slikar drugo platno in rezbar drug les, če bi pa nam spodletelo, spodletelo bi za večnost.

H. Emil.

KATOLIŠKI SVET

Na Angleški otok se vrača Marija. Angleška narodna Marijina božja pot v Walsingham, ki jo je reformacija izročila protestantom, je dobila blizu tam kot nadomestilo novo svetišče, kamor je v štirih letih obstoja poromalo že 100.000 Marijinih otrok. Katoličanov je v Angliji le dva in pol milijona. Bog daj, da bi se izpolnila stara prerokba: »Ko se bo Marija vrnila v Walsingham, se bo Anglija povrnila k pravi veri!«

»Danes se mora naša mladina pognati za visokimi duhovnimi ideali,« so poudarili katoliški mladi delavci pri nekem zborovanju na Angleškem. Prokletstvo v sedanjem svetu ni morda v tem, da imajo napačne ideale, nekaj takih se je vedno našlo na svetu, tudi ne v tem, da imajo ideale, ki so še dobri, pa za nrvnostno teženje ne dovolj visoki, ampak v neki duševni omamljenosti, ki sploh ne priznava višjih vzorov, ki ima za edini ideal biti brez idealov, živeti brez naporov, brez žrtev. Mnogo mladih ljudi sedanjega časa je kot leni hlapec, ki zakopava svoje talente, ker bi mu vsak napor mogel prizadejati neugodnosti. Takih ljudi se prokletstvo za sebe in za čas, v katerem žive.

Kristus mora kraljevati! V Washingtonu so prišli na tole misel: Sredi modernega velemestnega vrveža bodo postavili velikanski Kristusov kip. V kratkem času so zbrali polovico potrebne vsote, skoraj 4 milijone dolarjev od 20.000 darovalcev. Kip se bo imenoval »Luč sveta«.

»Iz ust otrok si mi pripravil hvalo.« Iz Severne Amerike je 5000 Indijancev poslalo sv. očetu prošnjo, v kateri prosijo, da bi se proglasila za sveto indijska deklica Hahavk, ki je umrla leta 1680. V življenju je morala mnogo trpeti zaradi vere. Carovniki so jo neprestano preganjali in mučili. Na njenem grobu se je zgodilo baje več čudežev.

NOVE KNJIGE

Na bregovih Bistrice. Izdalo K. d. p. d. »Bistrica« ob svoji 25 letnici. Tiskala Mišijonska tiskarna. Cena broširanemu izvodu 50 din, vezanemu 40 din.

Malo je knjig, ki bi nas tako razveselile, kakor nas je ta. Saj je izšla iz študentovskih vrst in je vsa posvečena ljubezni do slovenske zemlje in njene kulture. Mladina, ki jo je izdala, je v

njej povedala, kako si misli delo slovenskega študenta med ljudstvom, toda knjiga je še bolj izraz dejanj kakor misli. Njena vsebina je izredno bogata. Na skoraj 200 straneh velikega formata pišejo dr. Fajdiga, F. Škofic, P. Urankar, dr. K. Capuder, M. Golob, dr. Ahčin, F. Capuder, dr. Fr. Stelè, Tine Orel, J. Vombergar. Poleg finega papirja knjigo odlikujejo tudi zelo številne slike in umetniške reprodukcije. Knjigo, ki hoče pridati svoj delež k spoznavanju naših lepot in vrednot in naučiti dijake vseh slovenskih pokrajin dela po geslu »Z Bogom za narodo«, posebno študentom toplo priporočamo. Naroča se pri K. d. p. d. Bistrica, pošta Domžale.

Slovstvena zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov v vprašanjih in odgovorih. Dr. Iv. Pregelj-dr. Fr. Tomšič. Založila Jugoslovanska knjigarna, str. 163, cena 32 din.

Priročnik je namenjen sicer vsem prijateljem slovstva, najbolj pa ga bo mogel uporabljati študent, saj mu v obliki jasnih vprašanj in odgovorov podaja vso našo slovstveno zgodovino in mu je tako najboljši pripomoček v šoli, posebno še v času izpitov, ko ni mogoče več predelovati debelih knjig. Prepričani smo, da bodo segli po njej tisoči dijakov, saj so tako knjigo že dolgo pričakovali.

Nemško-slovenski slovar. Sestavil dr. Fr. Tomšič. Izdala in založila Jugoslovanska knjigarna 1938. Str. 760. Cena 100 din.

Jugoslovanska knjigarna nam je založila že celo vrsto priročnih slovarjev, ki lepo odgovarjajo slovenski nadarjenosti za jezike in našemu položaju, ko več jezikov res znati moramo. Posebno je to treba potrditi za nemščino, ki nam bo še vedno v prvi vrsti potrebna. Tomšičev nemško-slovenski slovar bo brez dvoma dosegel uspeh, saj ga ne priporočajo le potreba, marveč tudi temeljitost in lepa oprema.

*

RESITEV NALOGE V BOŽIČNI STEVILKI »NASE ZVEZDE«.

Uredništvo je tedaj prosilo svoje naročnike, naj mu navedejo zglede verske nezavednosti pri Slovencih. Ker izmed skoraj 3000 naročnikov lista v določenem terminu ni nihče odgovoril, je s tem podan najboljši zglede naše nezavednosti in je naloga rešena. Knjiga ostane uredništvu.

RESITEV KRIZANKE:

Vodoravno: 1. katehumen, 10. Atena, 11. sani, 12. Tir, 13. Ana, 14. voh, 15. Eli, 17. bas, 19. Oti, 20. Kana, 21. pokal, 22. ica, 24. Rod, 25. Oki, 27. zet, 29. era, 31. laz, 32. enim, 33. Atene, 34. Metzalem.

Navpično: 1. katekizem, 2. Atila, 3. Ter, 4. ena, 5. Hana, 6. USA, 7. Mav, 8. enota, 9. nihilizem, 16. Ina, 17. Bar, 18. sod, 19. oko, 21. poraz, 23. Cene, 26. Kane, 28. Tit, 29. emu, 30. ata, 31. Lel.

»Naša Zvezda« za dijake izhaja dvakrat v mesecu. Cena za dijake 8 din, za druge 15 din letno. Izdajatelj in odgovorni urednik dr. Tomaž Klinar. Uprava: Streliška ul. 12/II; Uredništvo: Costova 7, Ljubljana. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč).